

OIKOLOGIA

nauka o domu

..... **OIKOLOGIA**

.....
nauka o domu

Tadeusz Sławek
Aleksandra Kunce
Zbigniew Kadłubek

BIBLIOTEKA „OPCJI”

Recenzent
JAROSŁAW ŁAWSKI

Publikacja sfinansowana z grantu Narodowego Centrum Nauki
nr N N103 22830

© 2013 by Uniwersytet Śląski w Katowicach

ISBN 978-83-930774-6-5

Wydawca:

 Stowarzyszenie Inicjatyw Wydawniczych
Katowice, pl. Sejmu Śląskiego 2
stowarzyszeniciw@gmail.com

Projekt okładki i stron tytułowych:
Magdalena Nazarkiewicz

SPIS TREŚCI

Gdzie? (Tadeusz Sławek) / 7
Dom — na szczytach lokalności (Aleksandra Kunce) / 58
Mapa domu (Tadeusz Sławek) / 74
Puste i domowe (Aleksandra Kunce) / 142
Oikologia (inkarnując wiarę) (Zbigniew Kadłubek) / 168
Indeks nazwisk / 191

INDEKS NAZWISK

- Abgarowicz Kazimierz 170
Abriszewski Krzysztof 45, 107
Abu-Lughod Lila 144
Adnan Etel 149, 158
Adonis (Ali Ahmad Sa'ïd Isbir) 14
Ajschylos 98
Agamben Giorgio 107–108
Allen Francis 110
Amato Joseph 139
Ammonas 155
Anaksagoras 173–174
Andrić Ivo 168
Antochewicz Bernard 63
Antoni św. 153
Appuderaï Arjun 61
Arendt Hannah 130, 171–172
Arseniusz Abba 153
Arystoteles 177
- Bachtin Michaił 28, 52, 54, 90
Baran Bogdan 10, 97
Barańczak Stanisław 47
Barnard Alan 143
Barthes Roland 79–81
Bartnicki Krzysztof 7
Bass Allan 19
Bauman Zygmunt 174, 178
Belt Don 145
Benjamin Walter 134, 178
Berman Marshall 131–132
- Bernhard Thomas 180
Bielawski Jan 148
Bieńkowska Ewa 138
Bieńkowska Wiera 151
Bieńkowski Zbigniew 151
Birnbaum Jean 88
Blake William 52, 77, 141
Bobrowski Johannes 188
Bollnow Otto Friedrich 174
Borkowska Małgorzata 153, 155
Boudjedra Rachel 147
Bourdieu Pierre 145
Brakoniecki Kazimierz 26
Brault Ann Pascal 26, 36, 89
Brydak Wojsław 60
Buber Martin 65, 186
Budick Sanford 28
Buras Jacek 63
Burnet John 169
Burska Ewa 163
- Cacciari Massimo 117–119
Calasso Roberto 92
Calvino Italo 124
Camon Fernando 175–178
Campbell Timothy 101
Camus Albert 188
Canetti Elias 98–99
Carnap Rudolph 12
Casey Edward 12, 123, 139

- Cats Jacob 82
 Chamberlain Neville 65–66
 Cichowicz Stanisław 138, 163
 Cieraad Irene 82
 Cioran Emil 58, 60, 66–67, 71
 Clifford James 61
 Coetzee John 182
 Curtius Ernst Robert 117
 Czarnecki Michał J. 177
- Dannhauer Conrad 170
 Dante Alighieri 22
 Degórski Bazyle 154
 Delacroix Ferdinand Victor
 Eugène 81
 Derra Aleksandra 45, 107
 Derrida Jacques 13, 19–22, 27–29,
 32, 36, 88–89, 132, 134, 138,
 140, 149
 Dickinson Emily 34
 Doctorow Edgar Laurence 189
 Doherty de Hueck Catherine
 155–156
 Doktor Jan 186
 Drzewiecki Konrad 16
 Dukanović Alija 168
 Dyczek Ernest 180
 Dziadek Adam 80
- Engels Friedrich 131–132
 Esposito Roberto 101, 113, 120–
 121, 132
 Euprepiusz Abba 155
 Eurypides 94, 97–98, 105, 168
 Exupery Saint d' 151, 159–162
- Falkowski Mateusz 112
 Ferraris Mauricio 149
 Fichte Johann Gottlieb 66, 69
 Franczak Karol 180
 Frankiewicz Małgorzata 176
- Freud Siegmund 19
 Frybesowa-Oleńska Aleksandra 187
 Frycz Stanisław 16
- Gadacz Tadeusz 62, 168
 Gadamer Hans Georg 169
 Gasset Ortega y 163, 179
 Gerson Maks 171
 Gliniczanka Agnieszka 135
 Goduin Peter 144
 Godyń Mieczysław 130
 Golding William 183
 Golewska-Stafiej Małgorzata 183
 Gruszczyński Marcin 62
 Guze Joanna 188
- Hamacher Werner 99–101
 Hanafi Zakiya 132
 Hart Patrick 157
 Hartog Francois 57
 Hegel Georg Wilhelm Friedrich 62, 145
 Heidegger Martin 8–11, 13, 30, 163,
 171, 184, 187
 Helmreich Stefan 111
 Heraklit 17
 Heydel Magdalena 86
 Hieronim św. 154
 Hilarion św. 154
 Hitchcock Alfred 135
 Hoffmann Ernst Theodor Amadeus 136
 Hollander Martha 75–76
 Homer 58, 189
 Horacy (właśc. Quintus Horatius
 Flaccus) 93
 Hölderlin Friedrich 103–104, 110, 180
 Hytlodeusz Rafał 170
- Iser Wolfgang 28
 Iwińska Magda 163
- James William 42

- Jancewicz Anna 163
 Jarniewicz Jerzy 86
 Jastrun Mieczysław 103, 109
 Joyce James 7–9, 12
 Juszcak Wiesław 52, 77
 Jünger Ernst 189
- Kabatc Eugeniusz 177
 Kadłubek Zbigniew 72, 161, 180
 Kafawis Konstandinos 121–122
 Kalaga Wojciech 180
 Kalinkowski Stanisław 155
 Kalinowski Leon Marian 87
 Kamuf Peggy 20
 Kania Ireneusz 58, 178
 Kant Immanuel 12, 87, 89
 Kapuściński Ryszard 68
 Kartezjusz 12, 140
 Kasjan Jan 154
 Kasprzysiak Stanisław 92
 Khoury Elias 14
 Kleist Heinrich von 63–64
 Koczanowicz Leszek 42, 89, 96,
 107–109, 122
 Konikowska Magdalena 182
 Kowalska Małgorzata 149
 Kozera Marek 153, 155
 Krakauer Jon 160
 Krasieński Zygmunt 76
 Kristeva Julia 189
 Kroker Wiesław 145
 Krońska Irena 66
 Kroński Tadeusz 66, 89
 Królak Sławomir 108
 Kubiak Zygmunt 121
 Kulicka Elżbieta 81
 Kunce Aleksandra 68, 180
 Kunicki Wojciech 43, 182
- Laertios Diogens 173
 Lampedusa Giuseppe Tomasi di 184
- Landman Adam 89
 Lapidus Roxanne 123
 Latour Bruno 45–46, 48, 107, 120,
 123, 136, 141
 Laub Gabriel 188–189
 Lawrence Edward Thomas 135, 145,
 149, 160
 Leibniz Gottfried Wilhelm 12, 141
 Lefebvre Henri 136
 Lennon John 84
 Leszczyńska Katarzyna 63
 Levi Primo 176
 Liddell Henry George 58
 Linneusz Karol 185
 Llosa Mario Vargas 68
 Lohfink Gerhard 181
 Lloyd Janet 57
 Lughod Abu Lila 144
 Lukrecjusz 23
- Łanowski Jerzy 94, 105, 168
 Ławińska-Tyszkowska Janina 168
- Mach Jolanta 61
 Madej Wojciech 130
 Magritte René 39
 Magris Claudio 183
 Makary z Aleksandrii 154
 Makowiecka Elżbieta 153
 Malabou Catherine 13, 27, 32, 132,
 138, 140
 Marai Sandor 172–173, 188
 Mann Thomas 182
 Mare de Heidi 82
 Margański Janusz 95
 Marin Louis 31–33
 Marks Karol 131–132
 Masri Maram El 153
 Massey Doreen 61
 Matoes Abba 153
 Matyszkowicz Mateusz 177

- Mayers Gregory 153–154
 McCartney Paul 84
 McGuckin John 152
 Melville Herman 79, 111–112,
 114–116, 118
 Mentz Steve 111
 Mercier Louis-Sebastien 134–135
 Merleau-Ponty Maurice 9, 138
 Merlaud Andre 170
 Merton Thomas 156–157
 Michalski Krzysztof 169
 Miłobędzka Krystyna 100
 Miłosz Czesław 141, 185–186
 Mizera Janusz 8, 171
 Montale Eugenio 119–120
 Morawski Kazimierz 92, 95
 More Thomas 170
 Morley David 61
 Muir John 123
 Müller Herta 63, 66–68
 Murawska Dorota 156
 Muschg Walter 97
- Naas Michael 26, 36, 89
 Nadas Peter 65
 Nancy Jean-Luc 26
 Neri Filip św. 166
 Netz Feliks 188
 Nietzsche Friedrich 16, 35, 72–73,
 87–91, 98, 106, 120–121, 158,
 160–161
 Nocoń Arkadiusz 154
 Nollan Valerie 54
 Novalis 43
 Nowak Marek Feliks 180
- Ochab Maryna 138
 Olczyk Jacek 124
 Olszewski Witold 170
 Ono Yoko 23
 Orłowski Hubert 182
- Osmólska-Mętrak Anna 183
 Pachocki Krzysztof 153
 Palladiusz 154–155
 Pamuk Orhan 182
 Partif Michael 159
 Pascal Blaise 164
 Pasolini Pier Paolo 176
 Patočka Jan 90, 102, 110
 Pennington Basil 152
 Perec Georges 32, 37, 53–54,
 124–128, 130–133
 Petrini Carlo 70
 Pessoa Fernando 174
 Piranesi Giovanni Battista 87
 Piwiński Leon 76
 Platon 51, 102, 168–169, 177
 Poe Edgar Allan 31, 34, 111, 171
 Pojmen Abba 155
 Polat Anna 182
 Porter Catherine 120
 Proust Marcel 30–31, 38–40, 42–45,
 48–49, 140
 Przybyłowska Maria 99
 Pucek Zbigniew 61
 Puławski Krzysztof 189
 Pytowska-Jaremko Zofia 188
- Rak Piotr 166
 Raphael (właśc. Raffaello Sanzio da
 Urbino) 81
 Regner Leon 51
 Reichenbach Hans 12
 Rëpaci Leonid 176
 Rewers Ewa 136–137
 Ricoeur Paul 95
 Rilke Rainer Maria 63–64
 Robson-Bielik Agata 62, 149–150
 Rorty Richard 122
 Rosegger Peter 180
 Rosenzweig Franz 168
 Rushdi Salman 59–60

- Rybiński Adam 144
 Said Edward 160
 Sartre Jean Paul 176
 Scappettone Jennifer 119
 Schmitt Carl 112
 Schor Naomi 135
 Scott Robert 58
 Seel Martin 179
 Sereneus Abba 154
 Serres Michel 123
 Sholem Gershom 172
 Sieburth Richard 104
 Simpson David 50, 75, 100–101
 Siwek Paweł 51
 Skoczylas Joanna 138
 Skowrońska Marta 178
 Słomczyński Maciej 44, 78, 132
 Smoczyński Paweł J. 170
 Sofokles 92, 97
 Sokrates 169
 Sowiński Grzegorz 88
 Srebrny Stefan 98
 Stabryła Stanisław 92
 Stafiej-Golewska Małgorzata 183
 Starowieyski Marek 153, 155
 Stasiuk Andrzej 16–17, 19–22, 31,
 33, 36
 Steinmetz George 144, 151
 Sterne Lawrence 53, 135
 Stevin Simon 82
 Sturrock John 32
 Symotiuł Stefan 180
 Swartz Richard 65
 Szekspir William 78, 132
 Szostkiewicz Adam 172
 Szuster Marcin 131
 Szymani Ewa 43
 Szymański Edward 23
 Szymborska Wisława 74, 85–86, 123–124
- Tabakowska Elżbieta 157
- Taylor Charles 62, 122
 Terdiman Richard 140
 Thoreau Henry David 109–110
 Tiedemann Rolf 178
 Tillich Paul 172
 Tischner Józef 64
 Torrey Bradford 110
 Turczyn Anna 189
 Tycjan (właśc. Tiziano Vecelli lub
 Vecellio) 81
- Ugniewska Joanna 183
 Unamuno Miguel de 158, 166, 189
- Vaniček Alois 169
 Vancouver George 123
 Vattimo Gianni 149
 Veblen Thorstein 83
 Vermeer van Delft 75, 86
 Verne Jules 79–81, 83–84
 Viard Jean 119
 Vidler Anthony 135
 Vinci Leonardo da (Leonardo di ser
 Piero da Vinci) 81
 Vitiello Vincenzo 149
 Voegelin Eric 177
 Vollrath Richard 31
- Waddell Helen 152
 Walcott Derek 86, 89–90, 102, 123
 Warburg Aby (właśc. Abraham
 Moritz Warburg) 117
 Weber Max 104
 Webster Donovan 144, 151
 Weidł Władimir 178
 Weil Simone 176, 187
 West Rebeca 14
 Westphal Bertrand 13–16
 White Kenneth 26, 29, 76–77, 85, 90
 Wills David 13, 27, 29, 132
 Wipszycka Ewa 153

- Wittgenstein Ludwig 11
Witwicki Władysław 168–169
Włodarczyk Rafał 42, 89, 122
Worowska Teresa 173
Woźniakowski Henryk 189
Wróbel Szymon 106
- Zieleńczyk Adam 66
Zieliński Bronisław 79, 111, 116
Zlatkes Guido 65
Zubeck Jacqueline 54
Zychowicz Juliusz 90
- Żelazny Mirosław 164
Żeleński-Boy Tadeusz 31, 41, 164

Dofinansowano ze środków
Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach

Publikacja zrealizowana w ramach projektu
współfinansowanego przez

Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Ministerstwo
Kultury
i Dziedzictwa
Narodowego

Samorząd
Województwa Śląskiego

Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego

S
I
W

Stowarzyszenie Inicjatyw Wydawniczych
stowarzyszenieiw@gmail.com

BIBLIOTEKA

Kwartalnika Kulturalnego „Opcje”
www.opcje.net.pl

Oikologia jako dociekanie sposobów bycia razem w oikos i polis porusza się zawsze między tym, co jest, a tym, co mogłoby być; między opisem właściwym wiedzy a pragnieniem właściwym marzeniu. Zatem bycie razem jest formą dążenia, która przemienia to, co swojskie, w obce. Jeśli bycie razem to „obcowanie”, termin ten należy rozumieć dosłownie: mądra wspólnota to miejsce, w którym stajemy się dla siebie „obcy”. Teraz wiedza o nas nie znika, ale przestaje nas krępować.

Tadeusz Sławek

Czy nasza natura jest pustynna? Może nasze przywiązanie do lokalności już zawsze jest pustynne? Rozumiem Miguela de Unamuno, który w *Dzienniku intymnym* przywołuje słowa św. Filipa Neri: „Prawdziwy sługa Boga nie ma innej ojczyzny, jak niebo”. Potrzebne były Unamuno słowa dawnych mistrzów ze względu na powinowactwo duchowe. Unamuno to Bask, dlatego ma tak pustynne wyobrażenia i taką łatwość w „ogołacaniu się” ze wszystkiego, bo... stąpa po wyrazistej ziemi. [...] Kulturowo mocne terytoria mają pustynię w sobie. Kiedy „pustynia” staje się fundamentem naszego myślenia, jesteśmy w stanie uczciwie podjąć troskę o miejsce, które staje się dla nas ziemią obiecaną.

Aleksandra Kunce

Pole semantyczne oikosu sugeruje przechodniość i przychodniość domu, ustawicznego procesu dochodzenia do sytuacji zamieszkania, zadomowienia się, ustalenia lokum bytu. Dom jest efektem dotarcia dokądś, przyjscia, ale nie da się absolutyzować owego stanu (choć budynki mają trwałe fundamenty). Nie ma w nim rdzenności, elementarnego pierwszeństwa zamieszkania. Czyli w istocie etymologicznie ujęta oikologia może przejawiać się w określeniach, które przychodzenie, dążenie, zdążanie, przybliżanie traktują jako podstawową przestrzeń znaczeń.

Zbigniew Kadłubek